

SP nr 280

GRUDZIEŃ 2017 | Numer 5

SPECOPORADNIK

**Zespół specjalistów Szkoły Podstawowej
z Oddziałami Integracyjnymi nr 280
im. Tytusa Chałubińskiego**

Zagrajmy razem

Najważniejszą potrzebą człowieka jest potrzeba samorealizacji rozwoju.

Dziecko znajdujące opiekę i wsparcie, wolne od lęku i niepokoju przed nową, nieznaną sytuacją, z ochotą podejmuje wysiłek poznawania czegoś nowego, zdobywania nowych sprawności i umiejętności. Dziecko pełne radości i spokoju ma chęć do działania, pokonywania przeszkód i nawiązywania kontaktów z ludźmi.

Dlatego tak ważne jest aby:

- pomóc dziecku w samorealizacji, poprzez uświadomienie mu jego potencjału i ukazanie sposobów jego wykorzystania w praktyce,
- pokazać dzieciom jak uwierzyć w siebie i docenić swoją unikalność,
- sprzyjać budowaniu dobrych relacji społecznych,
- uczyć dokonywania samodzielnych wyborów,
- skłaniać do planowania własnych działań i przewidywania ich konsekwencji,
- budzić kreatywność i rozszerzać zakres aktywności,
- uświadomić dziecku, że wszystko to może dać mu prawdziwą przyjemność.

Grając z dzieckiem realizujemy różne cele :

Emocjonalne — wywołanie u dziecka pożądanych stanów lub procesów emocjonalnych:

- zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa zewnętrznego (doznawanie opieki, wsparcia, ochrony, sympatii, akceptacji i zrozumienia ze strony otoczenia),
- zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa wewnętrznego (wiedzy o własnych kompetencjach, wystarczających do tego by stawić czoło zaistniałej sytuacji, samoakceptacji, pozytywnego stosunku do własnej osoby).

Behawioralne – uczenie pożądanych zachowań (zachowań konstruktywnych, celowych – złożonych z kolejnych, następujących po sobie czynności, powiązanych w logiczną całość).

Motywacyjne – wywołanie pożądanych stanów i procesów motywacyjnych:

- wdrażanie dziecka do wytrwałego i konsekwentnego dążenia do realizacji zamierzonych działań,
- pozytywna motywacja, przejmowanie inicjatywy, stałość w dążeniach).

Intelektualne – rozwijanie umiejętności związanych z myśleniem, dostarczanie bodźców stymulujących proces myślenia (trening myślenia logicznego, przyczynowo-skutkowego, kategorialnego, planowania własnych czynności).

Grając z dzieckiem przyczyniamy się do:

- poprawy jego samooceny,
- wzrostu wiary we własne siły,
- podniesienia poczucia bezpieczeństwa,

- budzenia pozytywnej motywacji do podejmowania działań,
- wzrostu liczby konstruktywnych zachowań,
- kształtowania umiejętności planowania własnych działań, również w sytuacjach trudnych,
- przejawiania inicjatywy w podejmowaniu kontaktów interpersonalnych,
- empatycznego postrzegania innych ludzi ,
- umiejętności okazywania własnych uczuć w akceptowany społecznie sposób,
- umiejętności skutecznego relaksowania się.

Grażyna Rzeczycka
terapeuta

Niska frekwencja, a funkcjonowanie dziecka w szkole

Zagadnienie frekwencji uczniów jest bardzo istotne w procesie nauczania, ponieważ ma duży wpływ na tzw. karierę szkolną ucznia i na jego przyszłość.

Obowiązek szkolny – stan prawny Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Art. 70

Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe

Art. 35.

1.

Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia.

2.

Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia.

8.

Obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej publicznej albo niepublicznej.

9.

Po ukończeniu szkoły podstawowej obowiązek nauki spełnia się przez:

uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej;

realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy.

Skutki niskiej frekwencji uczniów

Niskie wyniki w nauce, powstanie zaległości programowych, trudności w nauce.

Absencja dziecka w szkole to materiał do nadrobienia, to pogłębiające się braki w wiadomościach i umiejętnościach. Wciąż jest realizowany nowy materiał na zajęciach szkolnych, uczniowie zapoznają się z nowymi wiadomościami. Czy zawsze da się w 100% nadrobić zaległości? Każdy dzień nieobecności to wiedza, którą uczeń powinien uzupełnić. Wyniki w nauce mają wpływ na to, czy dziecko jest radosne czy smutne, lubiane przez kolegów czy pozostające poza grupą rówieśniczą, a nawet czy jest akceptowane w rodzinie czy odrzucone.

Niepowodzenia szkolne, zawsze pogłębiają istniejące u ucznia poczucie małej wartości, umacniają przekonanie o własnej niższości intelektualnej, wpływają hamująco na jego dalszy rozwój umysłowy.

Lekceważący stosunek do nauki

Z czym to się wiąże? Uczeń nie pracuje na miarę swoich możli-

wości (nie wykonuje poleceń nauczyciela, często jest nieprzygotowany do lekcji, nie odrabia zadań domowych), osiąga niskie wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości.

Utrwalanie nieprawidłowych postaw – nieodpowiedzialności, nieobowiązkowości, niesystematyczności, ignorancji względem norm i regulaminów.

Bez systematyczności nawet największy geniusz zaliczy w szkole sporo wpadek. Nie wszystko da się zrobić na ostatnią chwilę, a niepowodzenia spowodowane brakiem regularnego uczenia się tylko pogłębią frustrację ucznia. Pierwsze klasy szkoły podstawowej to najlepszy moment na wyrobienie właściwych przyzwyczajeń, dzięki którym w przyszłości nauka stanowić będzie mniejszy wysiłek.

Jak to zrobić

Należy przyzwyczajać dziecko do nauki codziennie (najlepiej weekendy zostawić wolne). Jeśli przy nauce dziecko musi spędzić trochę więcej czasu, należy pamiętać o przerwach.

Sytuacje wyjątkowe – wróg nr jeden, np. urodziny koleżanki. Co wówczas? Oczywiście, jeśli jest to coś bardzo ważnego, należy dziecku pozwolić na odstępstwo od systemu, ale w kolejnym dniu dziecko powinno wrócić do niego.

Najlepiej jeśli uda się rozbudzić w dziecku ciekawość świata i pęd do zdobywania wiedzy. Zawsze jednak pozostaną jakieś czynności, które będą budzić je-

go niechęć, a pomimo tego trzeba je będzie wykonać. Dlatego warto ułatwić dziecku te chwile. Po pierwsze – porządek pomoże mu zawsze szybko znaleźć książkę, zeszyt czy linijkę i uniknąć kolejnego stresu. Po drugie – miłą atmosferę zbuduje np. przyjemnie urządzone kąciek do nauki, czy kolorowe i modne akcesoria (długopisy, zeszyty, kredki itp.).

Postawa odpowiedzialności, w najprostszych ujęciach, wymaga spełnienia czterech warunków: wiem co robię, znam cel działania, przewiduję konsekwencje, przyjmuję i ponoszę te konsekwencje.

Nie da się podzielić odpowiedzialności na tę w szkole i tę w domu. Dziecko albo jest uczonne odpowiedzialności, albo nie, albo staje się odpowiedzialnym człowiekiem, albo nie.

Jak uczyć dziecko odpowiedzialności

Pamiętajmy, że my dorośli dajemy przykład dzieciom. Dziecko uczy się norm społecznych przez obserwację i naśladowanie zachowań innych osób, z którymi spędza najwięcej czasu i z którymi łączy je silna więź emocjonalna.

Rodzice powinni powierzać dziecku obowiązki, np. przygotowanie z dorosłym posiłku, zachęcanie do pomocy w utrzymaniu porządku itp. Należy przypominać dziecku o jego obowiązkach, jeśli nie pamięta i chwalić za ich spełnienie. Nie chodzi o to, by te czynności były trudne, ani nawet o to, by rodzic miał mniej pracy w domu, ale o to, by dziecko miało jakieś zadanie, o którym musi pamiętać i za które jest odpowiedzialne.

Jednym z obowiązków dziecka jest obowiązek szkolny.

Uczenie dziecka odpowiedzialności za innych (człowieka, zwierzę, roślinę, przedmiot) to lekcja dobrych manier, a co więcej lekcja, która uczy miłości, troski, szacunku i umiejętności okazywania serdeczności, wsparcia i pomocy innym.

Należy dawać prawo do decyzji oczywiście na miarę wieku dziecka. Im więcej możliwości decydowania, tym szybszy rozwój samodzielności i poczucia odpowiedzialności.

Dorośli powinni być konsekwentni. Dziecko musi wiedzieć, że obowiązek to nie coś, co wykonuje wtedy, gdy ma na to ochotę.

Należy wspierać dziecko we wszystkich jego działaniach. Warto rozwijać pewność siebie u dziecka i dbać o jego wysoką samoocenę.

Zachowanie uczniów na lekcjach, przerwach

Uczniowie, których charakteryzuje niska frekwencja mają problemy z respektowaniem zasad i norm obowiązujących w szkole.

W przyszłości niska frekwencja może również mieć wpływ na zagrożenie patologiami w dalszej karierze szkolnej młodych ludzi, szukanie akceptacji w złym towarzystwie, grupach destrukcyjnych, wchodzenie w konflikt z prawem, nabywanie złych przyzwyczajzeń (sięganie po środki psychoaktywne).

Frekwencja uczniów jest czynnikiem wpływającym na wyniki edukacyjne oraz jakość pracy szkoły. Regularne uczestniczenie

w zajęciach szkolnych, punktualność, obowiązkowość, samodyscyplina to cechy, które są potrzebne każdemu uczniowi i które będą procentować w przyszłości. Stąd określenie: „jaki uczeń taki pracownik” nosi znamiona prawdy.

Beata Szewioła

pedagog

Kilka słów o stresie

Pojęcie stresu jest znane chyba każdemu i potocznie kojarzy się negatywnie z przeciążeniem wywołanym sytuacją trudną, konfliktową, chorobą, przykrym przeżyciem, zmartwieniem, ale też wpływem bodźców fizycznych (np. hałasu). Mimo to bez stresu nie da się żyć, towarzyszy on nam każdego dnia.

Twórcą terminu i pierwszej teorii stresu był lekarz – Hans Seyle (1907-1982), który poświęcił na badanie tego zjawiska aż 50 lat swojego życia. Jako pierwszy zwrócił uwagę na to, że doświadczane przez człowieka napięcie ma wpływ na jego zdrowie.

Seyle wyróżnił dwa rodzaje stresu: eustres, czyli reakcję pozytywnie mobilizującą do działania i motywującą nas do pracy oraz dystres, czyli odpowiedź organizmu na zagrożenie, utrudnienie lub niemożność realizacji ważnych celów i zadań. Optymalny dla naszego funkcjonowania praktycznie w każdym jego aspekcie jest umiarkowany poziom pobudzenia. Innymi słowy, żeby się uczyć, trzeba odczuwać eustres. Nieprzyjemny dystres sprawia bowiem, że nasze możliwości intelektualne drastycznie spadają.

Co można zrobić, aby zredukować to przykre pobudzenie? Jak sobie radzić ze stresem i jego negatywnymi skutkami?

Przede wszystkim w sytuacji, kiedy dopada nas stres, nie warto zabierać się do nauki. Najpierw trzeba obniżyć poziom napięcia. Kilka prostych sposobów na odprężenie to m. in. słuchanie

spokojnej muzyki, zatopienie się w ulubionej lekturze, humorystyczne spojrzenie na dane zdarzenie, ciepła kąpiel oraz wszelki wysiłek fizyczny (np. spacer, jazda na rowerze, pływanie). Jeśli w danej sytuacji powyższe sposoby okazują się niemożliwe do realizacji, można spróbować wykonać proste ćwiczenie: napiąć mocno wszystkie mięśnie po kolei, zaczynając od dłoni, a kończąc na nogach, wytrzymać przez chwilę w tym stanie, a następnie rozluźnić się. W razie konieczności ćwiczenie to należy powtórzyć. Nasz mózg dostaje wówczas informację o tym, że zagrożenie już minęło. Dodatkowo warto pomyśleć jeszcze o trzech pozytywach dotyczących własnej osoby, a także wyobrazić sobie śmieszna sytuację z wydarzeniem lub osobą wywołującą reakcję stresową. Jeśli to nie pomaga, należy spróbować bardziej wymagającej wizualizacji i relaksacji.

Marek Aureliusz, panujący w II w. n. e. rzymski cesarz i filozof, doradzał, by rzucić wyzwanie „sędziemu”, którego nosimy w sobie : „Odpędź jego wyroki, a wszystko stanie się proste. Rzeczy są takie, jakimi czyni je Twoja opinia, a ta opinia mieszka w Tobie. Możesz ją odmienić,

kiedy tylko zechcesz, a wówczas granice same się wygładzą i wszystko się uciszy: morze spokojne, niebo bezchmurne”.

Trwałe zapobieganie uleganiu stresowi wymaga dobrego samopoznania własnych reakcji i podjęcia wysiłku codziennej pracy nad sobą. W tym celu należy stawiać sobie zadania adekwatne do własnych możliwości, stopniowo zwiększając ich ilość i stopień trudności, „oswajać się” z problemami, rozmawiać o swoich emocjach z innymi, przypominać sobie chwile, w których odnieśliśmy sukces.

Oczywiście nie ma jednej, słusznej i uniwersalnej recepty na pokonanie stresu. Warto opracować dla siebie samego konstruktywne sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Iwona Jankiewicz
psycholog

Dysgrafia - przyczyny i objawy

Dysgrafia to zaburzenie umiejętności w pisaniu pod względem graficznym, polegające na tym, że charakter pisma dziecka może być mało staranny, niewyraźny, lub w ogóle nie do rozczytania. Może być spowodowana złą interpretacją informacji słyszanych lub widzianych, zaburzeniem w przetwarzaniu informacji, złą koordynacją, zaburzeniami językowymi, zaniedbaniami edukacyjnymi dziecka lub rzadziej zaburzeniami rozwoju umysłowego.

Dysgrafia może być również uwarunkowana genetycznie, więc przekazywana z pokolenia na pokolenie. Ta specyficzna trudność często towarzyszy innym, ciężkim chorobom, takim jak: autyzm, zespół Aspergera, zespół Tourette'a lub ADHD.

Dysgrafia pojawia się częściej niezależnie od *dysleksji* (trudności w nauce czytania), *dyskalkulii* (trudności z opanowaniem wiedzy matematycznej) czy *dysortografii* (popelnianie błędów podczas pisania, mimo znajomości zasad ortograficznych). Jednak jak ma się z czymś łączyć to najczęściej z dysortografią, wówczas uczeń charakteryzuje się brzydkim, często nieczytelnym charakterem pisma i do tego robi podczas pisania dużo błędów. Rzadziej dysgrafia pojawić się może wspólnie, łącznie i z dysleksją, czyli trudnościami w nauce czytania, jak również i z dysortografią, czyli mimo dobrej znajomości zasad ortograficznych dziecko nie potrafi zapisywać poprawnie przede wszystkim

pod względem ortograficznym nazw, myli litery. To nic innego jak trudność w nauce ortografii.

Czym jest dysgrafia?

Dla wielu sama czynność pisania, jest czymś tak naturalnym,

że nawet nie zastanawiają się, jak to robią. Jest to jednak złożony proces, bo wymaga odpowiedniej koordynacji ruchowej, zręczności, szybkości, znajomości języka, a także trafnej interpretacji tego, co w danej chwili słyszymy i widzimy.

Dla dysgrafików jest dużym utrudnieniem, aby prawidłowo skoordynować wszystkie czynniki i móc tak po prostu poprawnie, czyli ładnie i czytelnie pisać. Uczniowie dotknięci dysgrafią nie są w stanie sprostać wymaganiom szkolnym, jeżeli chodzi o pisanie. Brzydki, mało czytelny, lub zupełnie nieczytelny dla innych, a nawet dla samych dysgrafików charakter pisma, plus wolniejsze tempo pracy takich osób, nie ułatwia im nauki. Takie osoby muszą za każdym razem kiedy piszą przywołać sobie z pamięci obraz pisanej litery i dopiero wtedy przelać ją na papier. Tylko małe dzieci, pierwszoklasiści, rozpoczynający naukę zastanawiają się nad formą i techniką pisania, bo dopiero się uczą.

Dysgrafik ma tak zawsze, bez względu na to, w której jest klasie. Oczywiście im jest w starszej klasie tym problemów powinno być mniej. To sztuka systematycznych ćwiczeń, nabierania wprawy i doświadczenia w pisaniu pomagają przejść przez trudności. Dziecko takie mękuje z czytelnym pisaniem pokonuje zazwyczaj w samotności, a przy dużych trudnościach pojawić się mogą mechanizmy obronne. Uczeń najchętniej w takiej sytuacji rezygnuje z pisania długiego tekstu, występuje obniżenie samooceny i brak motywacji zadaniowej.

Objawy dysgrafii

Pierwsze, wczesne objawy dysgrafii to:

- unikanie zadań gdzie trzeba coś narysować, potem napisać,
- szybka męczliwość podczas pisania i brak motywacji do pracy,
- trudności w trzymaniu się w liniaturze, nierówne odstępy między wyrazami lub nawet literami, zlewanie się całego tekstu w jedną całość,
- nieprawidłowy chwyt narzędzia pisarskiego,
- napięcie mięśni podczas pisania,
- problemy z odróżnianiem wielkich i małych liter.

Objawy dysgrafii w wieku szkolnym, to:

- używanie zamiennie raz małych, raz wielkich liter,

- nieczytelne pismo, czyli np. część liter pochyła się na prawo, a część na lewo, a jeszcze inne pisane są na wprost,
 - niejednorodna wielkość liter pisanych,
 - omijanie niektórych słów, niekończenie zdań
 - mówienie na głos tego, co się chce napisać i duża, wyraźna koncentracja na pisaniu, do tego stopnia, że dziecko nie rozumie sensu tego co pisze.
- Objawy u młodzieży i dorosłych, to:
- wiedza przekazywana ustnie zdecydowanie lepiej wypada, niż przekazywanie jej za pomocą przelewania myśli na papier,
 - trudności w zrozumieniu tego co zostało napisane,
 - mogą wystąpić problemy ze składnią i gramatyką.
- odpowiednia, dostosowana do wzrostu dziecka wysokość biurka przy którym pracuje na co dzień. Nie za nisko i nie za wysoko, aby uczeń nie musiał niepotrzebnie unosić lub opuszczać barków co sprzyja większemu napięciu mięśniowemu i męczliwości dłoni.
 - odpowiednia pozycja podczas pisania, czyli wygodne krzesło z oparciem, prosty kręgosłup, ręce oparte o blat stołu, stopy dotykają podłogi, pośladki i uda oparte wygodnie na krześle.

pisarskiego. Długopis powinien być trzymany nie za mocno, nie za lekko, około 2-3 cm od powierzchni papieru. Trzymanie piśmiki między kciukiem i palcem wskazującym, długopis opiera się lekko na palcu środkowym.

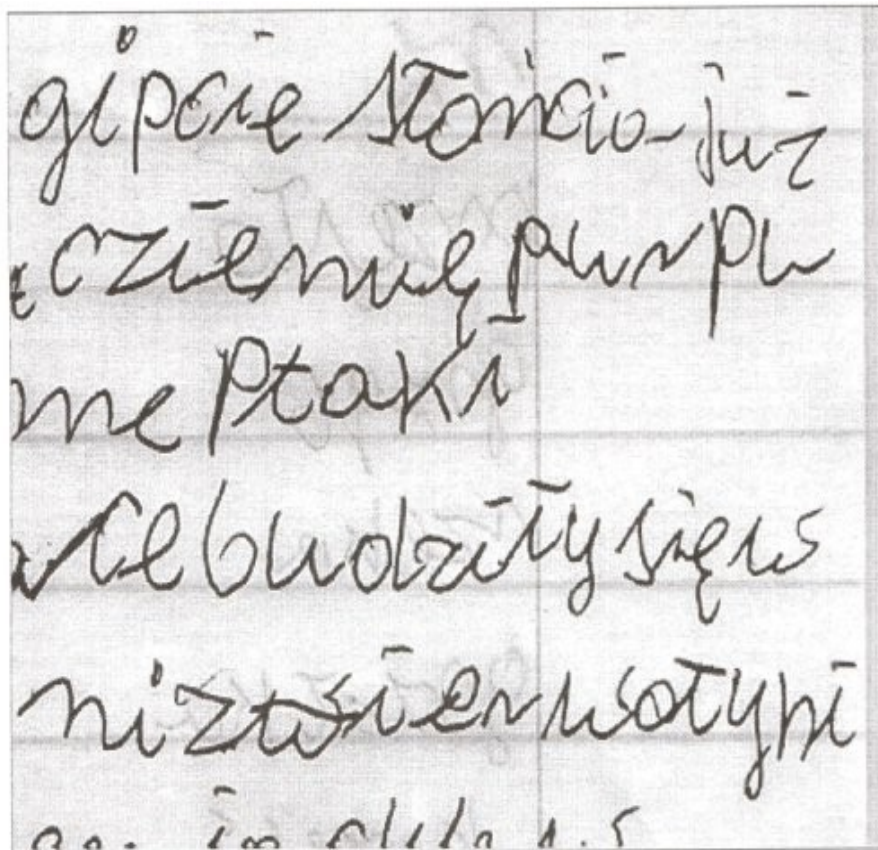
Przykładowe ćwiczenia do nauki pisania

Rozwiązaniem problemów z dysgrafią są specjalne ćwiczenia, podczas których będą potrzebne nie tylko długopis i kartka papieru, lecz także kolorowy papier, kredki, mazaki, farby czy plastelina. Dzięki temu ćwiczenia będą mniej stresujące i bardziej interesujące dla dziecka.

- Rysowanie tzw. leniwych ósemek - kreślenie w powietrzu dużych, swobodnych ruchów w kształcie ósemki za pomocą rąk.
- Kreślenie na papierze dużych,

Co ma wpływ na poprawność pisania?

W poprawnym, czyli czytelnym pisaniu ważne jest napięcie mięśniowe dłoni. U dysgrafików jest oczywiście obniżone lub wzmożone, w zależności od dziecka. Jest skutkiem nadmiernego stresu, napięcia podczas pisania. Owo napięcie jest bardzo wysokie, piszący odczuwa w trakcie pisania fizyczny ból dłoni, a nawet i całej ręki, szybko się mu dłoń męczy, bardzo często musi ją strzepywać, by dalej pisać. Na poprawność pisania mają również wpływ pośpiech, trema, stan zmęczenia osoby piszącej. Dobrze, aby takie dziecko miało stworzone odpowiednie warunki sprzyjające pisaniu:

- swobodnych ruchów za pomocą kredek, mazaków, pędzla, a nawet palca zanurzonego wcześniej w farbie.
- Odrysowywanie od szablonów. Na początku mogą to być szablony wycięte z tekturki, np. w kształcie serca, liścia, drzewa. Później można wykorzystać szablony liter i cyfr z tworzywa.
- Pogrubianie obrazków konturowych za pomocą mazaków, kredek, pędzla zamoczonego w farbie (np. w malowaniach).
- Zamalowywanie na zmianę dowolnej (kartka papieru, duży karton) i określonej (np. kwadratu, kółka) przestrzeni.
- Rysowanie szlaczków w zeszycie tak, by nie wychodziły poza linię. Na szlaczki mogą się składać również litery.
- Kopiowanie rysunków. Na początku można sobie pomóc kalką. Później jednak należy próbować odtworzyć obraz z pamięci.

- Łączenie wyznaczonych punktów linią ciągłą. Na końcu powinien powstać kontur konkretnego wzoru.
- Uzupełnianie szablonów z literami alfabetu.
- Łączenie obrazków z odpowiednimi pojęciami.

Rodzicu, ćwicz w domu z dzieckiem – ćwiczenia ręki:

- Ćwiczenia palców i dłoni – stukanie, naciskanie każdym z palców oddzielnie na stół, dociskanie ich do stołu, wymachy i krążenia dłoni, zabawa w „Idzie kominiarz po drabinie”, „Idzie rak, nieborak”, udawanie, że gra się na pianinie.
- Ćwiczenia chwytu pęsetkowego – gry zręcznościowe, typu domino, bierki, wyszywanie, szydełkowanie, robienie na drutach, nakręcenie zabawek ze sprężyną, sortowanie małych koralików lub guzików, przypinanie do ubrania, a potem odpinanie

spinaczy do bielizny.

- Ćwiczenia manualne – zamalowywanie dużych powierzchni farbami, wydzieranki, naklejkanki, wycinanie nożyczkami, zabawa z plasteliną, modeliną, ciastoliną, masą solną, lub zabawa z wykorzystaniem piasku kinetycznego, różnego rodzaju kasz czy ryżu lub grochu. Budowanie, piętrzenie konstrukcji z klocków. Rysowanie szlaczków, obrysowywanie szablonów, rysowanie przez kalkę, kreślenie, wypełnianie kredką wnętrza narysowanych przedmiotów, figur geometrycznych.

Beata Łosiowska
terapeuta

Dysgrafia:

- Niski poziom graficzny pisma
- Deformacje liter
- Różne położenie liter w wyrazie
- Różny kierunek nachylenia liter
- Zachwiane proporcje
- Nieprawidłowe połączenia literowe
- Liczne skreślenia
- Nierówne odstępy między wyrazami, zdaniami

Kiedy dziecko sepleni....

Co to jest seplenienie?

Jednym z najczęściej spotykanych zaburzeń mowy u dzieci jest seplenienie (sygmatyzm). Co to takiego? Seplenienie to wadliwa artykulacja głosek trzech szeregów:

- syczącego [s, z, c, dz]
- szumiącego [sz, ż, cz, dż]
- ciszącego [ś, ź, ć, dź]

Wymowa wskazanych głosek sprawia dzieciom wiele trudności, dlatego w mowie dziecka głoski te pojawiają się dosyć późno. Jako pierwsze dziecko wymawia prawidłowo głoski środkowojęzykowe [ś, ź, ć, dź] (ok. 3 r. ż.), gdyż są najłatwiejsze do wypowiedzenia. Następnie w mowie pojawia się szereg syczący (ok. 4 r. ż.). Najpóźniej dziecko opanowuje głoski szeregu szumiącego [sz, ż, cz, dż] (ok. 5 r. ż.).

Jak objawia się sygmatyzm?

Seplenienie u dziecka objawia się zastępowaniem głosek, mówieniem, np. zamiast „szalik” – „salik” lub zamiast [żuk] – [ziuk] albo opuszczaniem zbyt trudnych do wymówienia głosek, np. dziecko zamiast [żaba] mówi [aba]. Wadliwa wymowa może polegać także na deformacji wyżej wymienionych szeregów głosek.

Jakie są przyczyny seplenienia?

- zbyt długie karmienie butelką zamiast łyzeczką,
- niska sprawność narządów mowy,
- wady zgryzu,

- procesy wymiany zębów z mlecznych na stałe,
- polykanie infantylne,
- częste choroby górnych dróg oddechowych,
- problemy ze słuchem,
- nieprawidłowy wzorzec wymowy w otoczeniu dorosłych,
- wady rozwojowe narządów artykulacyjnych (wadliwa budowa języka, żuchwy).

Rodzaje seplenienia

Istnieje kilka rodzajów seplenienia:

1. Seplenienie międzyzębowe – gdy dziecko wsuwa czubek języka między zęby w czasie artykulacji.
2. Seplenienie boczne – strumień powietrza wypływa bokiem jamy ustnej ze względu na niesymetryczne ułożenie języka. Powstaje wyjątkowo nieprzyjemny dźwięk.
3. Seplenienie wargowo-zębowe – w którym wytwarzany dźwięk przypomina ostre „f” - powstaje on przy wytworzeniu się szczeliny między dolną wargą a górnymi siekaczami; przez ową szczelinę przechodzi powietrze wydechow.
4. Seplenienie przyzębowe - powstaje przy płaskim ułożeniu przodu języka. Wówczas powstaje tępy dźwięk.
5. Seplenienie nosowe – częściowe (gdy układ języka jest prawidłowy, a niedokładne przejście do jamy nosowej nadaje głosce zabarwienie nosowe) lub całkowite (w jamie ustnej następuje zwarcie; powietrze przechodzi

do jamy nosowej przez szczelinę między obsadą języka a tylną ścianą gardła).

6. Seplenienie krtaniowe – powstaje przy zwarcu krtani i braku dentalizacji. Występuje rzadko, najczęściej u dzieci z rozszczepem podniebienia.

Seplenienie to jedna z najczęstszych wad wymowy u dzieci. Z czasem sygmatyzm u dziecka może się utrwalić, dlatego bardzo ważna jest odpowiednia profilaktyka, czyli kontrola sposobu wymawiania poszczególnych głosek u logopedy. Jeżeli zauważysz w wymowie swojego dziecka coś niepokojącego, jak najszybciej udaj się z nim do specjalisty, który dokona oceny funkcjonowania aparatu mowy dziecka i zaleci odpowiednie ćwiczenia logopedyczne. Pamiętaj o tym, że tylko systematyczne i częste wykonywanie ćwiczeń doprowadzi do usunięcia wady. Na szczęście same ćwiczenia logopedyczne nie wymagają wielkich przygotowań ani wysiłku, za to mogą być doskonałą formą wspólnej zabawy z dzieckiem.

Monika Kania
logopeda